

การพัฒนาอุตสาหกรรมสปาสู่มาตรฐานสากล ปีที่ 1 (การประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า)

นางสาวไพลิน ลืออตุลย์

บทคัดย่อ

การพัฒนาอุตสาหกรรมสปาสู่มาตรฐานสากล ปีที่ 1 (การประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า การดำเนินโครงการเป็นการให้ความรู้แก่บุคลากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศิลาโฮมสเตย์ ในภาคบรรยาย ภาคสาธิต จำนวน 20 คน และภาคปฏิบัติการ จำนวน 20 คน โดยผู้ผ่านการอบรมทั้งภาคบรรยาย สาธิต และปฏิบัติการ จำนวนร้อยละ 80 สามารถประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้าแก่ผู้อื่นได้ มีกำหนดการ 1 วัน ในวันที่ 14 กรกฎาคม 2563 ณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศิลาโฮมสเตย์ หมู่บ้านท่าแก หมู่ที่ 6 ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 2 เครือข่าย โดยจากการดำเนินโครงการส่งผล ดังนี้ 1.ผู้ผ่านการอบรมครบทั้งภาคบรรยาย สาธิต และปฏิบัติการ จำนวนร้อยละ 80 สามารถประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้าแก่ผู้อื่นได้ (ประเมินโดยวิทยากรภาคปฏิบัติการโดยใช้แบบกำหนดเกณฑ์การประเมิน) 2.ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดได้รับความรู้ที่สามารถถ่ายทอดต่อคนอื่น ๆ ในชุมชน และมีความพึงพอใจในเชิงบวกต่อโครงการและหน่วยงาน (ประเมินโครงการโดยใช้แบบสอบถาม) 3.นักศึกษา และบัณฑิตศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้าแก่ชุมชน

คำสำคัญ สปา สมุนไพร ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การดูแลผิวเท้า

Abstract

Spa Industry Development to International Standard Year 1 (Applying Household Herbs and Natural Products for Foot Skin Care) The aim is to provide trainees with an understanding and skills on the application of household herbs and natural products for foot care. The implementation of the project was to educate the personnel of the Sila Homestay Community Enterprise Group in the lecture session, the demonstration part, amounting to 50 people, and the practical part of 20 people. 50% of those who passed the lecture, demonstration and practice sessions were able to apply herbs. Household and natural products for foot care for others. Scheduled for 1 day on July

14, 2020 at Sila Homestay Community Enterprise Group Tha Kae Village 6, Sila Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province. By courtesy of the Office of Academic Services Khon Kaen University, Two academic cooperation networks were formed. As a result of the project implementation, the results were as follows: 1. participants who have completed the training in lectures, demonstrations and and practical sessions are able to apply household herbs and natural products for foot care to others (Assessed by practical speakers using the assessment criteria form). 2. All participants received transferable knowledge to others in the community and were positively satisfied with the project and the organization (Assess the project using a questionnaire). 3. Students and graduate students who participated in the project have gained experience in sharing knowledge on the application of household herbs and natural products for foot care to the community.

บทนำ

คณะเภสัชศาสตร์เป็นองค์กรที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม ทั้งยังเป็นคณะที่เห็นถึงความสำคัญในด้านการห่วงใยชุมชนและสังคม โดยอาสาทำกิจกรรมด้านการบริการวิชาการอย่างดีเสมอมา อันสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ข้อที่ 4 Academic Service Transformation ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2563 ด้วยนั้น ทั้งนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศิลาโฮมสเตย์ซึ่งเป็นกลุ่มชุมชนต้นแบบของการพัฒนาโดยความร่วมมือจากเทศบาลศิลาและสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559 เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น และสืบสารประเพณีตามวิถีชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้มาเที่ยวชมได้เลือกตามความสนใจ ทั้งในด้านการบริการอาหาร การบริการที่พัก กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีการบริการนวดและการดูแลสุขภาพพรรณซึ่งเป็นอีกหนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากผู้ที่มาเที่ยวชมและเข้าพัก ดังนั้นโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาสู่มาตรฐานสากล ปีที่ 1 (การประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลสุขภาพเท้า) จึงเป็นโครงการบริการวิชาการที่มุ่งเผยแพร่ความรู้องค์ความรู้สู่ชุมชน เพื่อให้ผู้ที่ผ่านเข้าร่วมสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้และต่อยอดอาชีพของชุมชนต่อไป อีกทั้งโครงการนี้เปิดโอกาสให้บุคลากร นักศึกษาและบัณฑิตศึกษามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ให้บริการวิชาการทางสังคมเพิ่มมากขึ้นผ่านการทำงานร่วมกันหลายภาคส่วน อันสนับสนุนให้นักศึกษาและบัณฑิตศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนการทำงานร่วมกันในฐานะจิตอาสาและเกิดประสบการณ์ในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่ง ทั้งยังเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์นอกชั้นเรียนร่วมกันระหว่างหน่วยงาน นักเรียน บัณฑิตศึกษา และชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือน และผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า

การดำเนินงาน

กิจกรรมโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาสู่มาตรฐานสากล ปีที่ 1 (การประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า) นั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ความงามและสุขภาพ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรในท้องถิ่นสู่การให้บริการด้านการดูแลผิวพรรณด้วยรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้อัตลักษณ์ตามภูมิปัญญาของท้องถิ่นเพื่อให้เข้ากับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบ Homestay ของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาในภาคบรรยาย 2 หัวข้อ และภาคสาธิต รวมระยะเวลา 3 ชั่วโมง ได้แก่ 1) บรรยายความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติสำหรับการดูแลผิวเท้า 2) บรรยายหลักการ และข้อห้ามข้อระวังในการดูแลผิวเท้า 3) การสาธิตขั้นตอนและวิธีการดูแลผิวเท้า และภาคปฏิบัติการ จำนวน 2 ปฏิบัติการ รวม 4 ชั่วโมง ได้แก่ ปฏิบัติการที่ 1 การเตรียมการและการดูแลผิวเท้า 1 ปฏิบัติการที่ 2 การเตรียมการและการดูแลผิวเท้า 2

ผลการดำเนินงาน

ระยะสั้น

1. ผู้ที่ผ่านการอบรมทั้งภาคบรรยาย สาธิต และปฏิบัติการ จำนวนร้อยละ 80 สามารถประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้าแก่ผู้อื่นได้ (ประเมินโดยวิทยากรภาคปฏิบัติการโดยใช้แบบกำหนดเกณฑ์การประเมิน)

2. ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดได้รับความรู้ที่สามารถถ่ายทอดต่อคนอื่น ๆ ในชุมชนและมีความพึงพอใจในเชิงบวกต่อโครงการและหน่วยงาน (ประเมินโครงการโดยใช้แบบสอบถาม)

3. นักศึกษาและบัณฑิตศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการคงได้รับประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการประยุกต์ใช้สมุนไพรครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้าแก่ชุมชน

ระยะยาว

ผู้ที่ผ่านการเข้าร่วมสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้และต่อยอดอาชีพของชุมชนต่อไปทั้งในด้านของงานบริการและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการจำหน่ายในอนาคต

ภาพที่ 1 กิจกรรมการอบรมภาคบรรยาย

ภาพที่ 2 กิจกรรมการอบรมภาคสาธิต

ภาพที่ 3 กิจกรรมการอบรมภาคปฏิบัติการ

ภาพที่ 4 ตัวอย่างเอกสารและวัสดุ-อุปกรณ์ และผู้เข้าร่วมโครงการ

การอภิปรายผล

โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาสู่มาตรฐานสากล ปีที่ 1 (การประยุกต์ใช้สมุนไพรเครื่องเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า) ใช้ระยะเวลาอบรม 1 วัน แก่บุคลากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายตำบลศิลา ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มีการปรับเปลี่ยนวัน-เวลาและรูปแบบการจัดกิจกรรม ให้มีความเหมาะสม โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมไปในวันที่ 14 กรกฎาคม 2563 ซึ่งได้เตรียมการเพิ่มเติมในทั้งด้านมาตรฐานการจัดการด้านการคัดกรองต่างๆ การจัดเตรียมสถานที่และการเว้นระยะห่างทางสังคมตามความเหมาะสม โดยมีการปรับจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดกิจกรรมในภาคบรรยาย ภาคสาธิต และภาคปฏิบัติการ เป็นจำนวน 20 คน ซึ่งผู้ที่ผ่านการอบรมครบทั้งภาคบรรยาย สาธิต และปฏิบัติการ จำนวนร้อยละ 80 สามารถประยุกต์ใช้สมุนไพรเครื่องเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้าแก่ผู้อื่นได้ตามเป้าหมาย โดยใช้เกณฑ์การประเมินจากวิทยากรภาคปฏิบัติการ

ทั้งนี้จากการทำการประเมินความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรมจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ได้รับความชื่นชมและความพึงพอใจในเชิงบวกต่อองค์กร โดยได้รับผลคะแนนประเมิน ในระดับ ดีมาก และดี คิดเป็นร้อยละ 83.3 และร้อยละ 16.7 ตามลำดับ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้และประสบการณ์ทั้งยังสร้างแรงบันดาลใจที่จะสามารถนำไปต่อยอดอาชีพด้านงานบริการสุขภาพในชุมชน และสามารถดูแลตนเองและครอบครัวโดยการประยุกต์ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้จากผลิตผลต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น และได้ให้ข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง

สรุป/ข้อเสนอแนะ/วิจารณ์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศิลาโฮมสเตย์เป็นกลุ่มชุมชนต้นแบบที่มีความต้องการแก้ปัญหาในด้านเศรษฐกิจของชุมชนและพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบ Homestay เพื่อให้เกิดการสร้างอาชีพและขยายการรับรู้ข่าวสารในด้านการท่องเที่ยวสู่สังคม ทั้งนี้โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาสู่มาตรฐานสากล ปีที่ 1 (การประยุกต์ใช้สมุนไพรเครื่องเรือนและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการดูแลผิวเท้า) จะมีส่วนสนับสนุนในการเพิ่มรูปแบบในการบริการให้มีความหลากหลาย ทั้งยังส่งเสริมการประยุกต์ใช้สมุนไพรในการให้บริการภายในบรรยากาศของชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งอาจต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการจำหน่ายได้ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่อนุมัติงบประมาณสนับสนุน และโครงการนี้เป็น การบูรณาการการเรียนการสอนและมีการบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคม รวมถึงทุกท่านที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าจนสามารถสร้างเป็นผลงานการศึกษาในครั้งนี้

.....